

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

TRẦN ĐÌNH PHÁI

**Việc làm và thu nhập của hộ nông dân trong quá
trình phát triển các khu công nghiệp tại huyện
Quế Võ - tỉnh Bắc Ninh**

2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày.....tháng..... năm 2014

Tác giả luận văn

Trần Đình Phái

LỜI CẢM ƠN

Để thực hiện và hoàn thành luận văn này, tác giả đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ tận tình nhiều mặt của các tổ chức, cá nhân.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám đốc Đại học Thái Nguyên, Ban Giám hiệu trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Ban chủ nhiệm Khoa Kinh tế và các thầy cô giáo Phòng Đào tạo Sau đại học, Phòng Công tác HSSV của nhà trường đã tạo điều kiện cho tôi được học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Đặc biệt tôi xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Nguyễn Thị Hồng Nhung, người đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn của mình.

Để hoàn thành luận văn, tôi còn nhận được sự giúp đỡ của UBND huyện Quế Võ, phòng Lao động - TBXH, phòng Tài nguyên và Môi trường, phòng Tài chính - Kế hoạch, phòng Công Thương, văn phòng HĐND&UBND huyện, Chi cục Thống kê, UBND các xã và các hộ gia đình tại khu vực nghiên cứu đã giúp đỡ, cung cấp số liệu để tôi hoàn thành luận văn này.

Ngoài ra, tôi cũng nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình, sự động viên và tạo mọi điều kiện về vật chất và tinh thần của đồng nghiệp đơn vị công tác, gia đình, bạn bè, người thân.

Tôi xin chân thành cảm ơn mọi sự giúp đỡ quý báu đó!

Quế Võ, ngày tháng năm 2014

Tác giả

Trần Đình Phái

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC KÝ TỰ VIẾT TẮT.....	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	viii
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ.....	ix
MỞ ĐẦU.....	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
2.1. Mục tiêu chung	2
2.2. Mục tiêu cụ thể	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
3.1. Đối tượng nghiên cứu	2
3.2. Phạm vi nghiên cứu	2
4. Ý nghĩa khoa học và đóng góp của đề tài	3
5. Bố cục của luận văn.....	3
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN, THỰC TIỄN VỀ VIỆC LÀM VÀ THU NHẬP.....	4
1.1. Cơ sở lý luận.....	4
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản	Error! Bookmark not defined.
1.1.2. Khu công nghiệp, vai trò của khu công nghiệp đến phát triển kinh tế - xã hội nông thôn	4
1.1.3. Tính tất yếu phải phát triển các khu công nghiệp ở vùng nông thôn.....	13
1.1.4. Chủ trương, biện pháp của Đảng và Nhà nước ta về việc giải quyết việc làm và nâng cao thu nhập của hộ nông dân sau khi bị thu hồi đất trong quá trình phát triển các khu công nghiệp.....	15
1.1.5. Các nhân tố ảnh hưởng đến việc làm và thu nhập của hộ nông dân trong quá trình phát triển các KCN.....	19

1.2. Cơ sở thực tiễn.....	23
1.2.1. Kinh nghiệm của một số quốc gia trên thế giới về giải quyết việc làm và nâng cao thu nhập cho hộ nông dân sau khi thực hiện CNH-HĐH phục vụ cho sự phát triển các khu CN.....	23
1.2.2. Một số kinh nghiệm giải quyết việc làm và nâng cao thu nhập cho hộ nông dân sau khi bị thu hồi đất phục vụ cho sự phát triển các khu CN ở một số địa phương của Việt Nam.....	28
1.2.3. Một số bài học kinh nghiệm đối với tỉnh Bắc Ninh trong quá trình giải quyết việc làm và nâng cao thu nhập cho hộ nông dân sau khi bị thu hồi đất phục vụ cho sự phát triển các khu CN.	34
1.2.4. Tổng quan tài liệu nghiên cứu.....	34
CHƯƠNG 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	38
2.1. Các câu hỏi đặt ra.....	38
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	38
2.2.1. Cơ sở phương pháp luận.....	38
1.2.2. Phương pháp thu thập thông tin.....	38
1.2.2.1. Thu thập thông tin thứ cấp (tài liệu đã được công bố sẵn).....	38
1.2.2.2. Thu thập thông tin sơ cấp.....	39
1.2.2.3. Phương pháp tổng hợp, xử lý số liệu.....	42
1.2.2.4. Phương pháp phân tích thông tin.....	42
1.2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu.....	43
1.2.3.1. Hệ thống chỉ tiêu phản ánh quá trình công nghiệp hoá.....	43
1.2.3.2. Nhóm các chỉ tiêu thể hiện thực trạng thu hồi đất nông nghiệp.....	43
1.2.3.3. Nhóm các chỉ tiêu thể hiện đặc điểm của các hộ nông dân bị thu hồi đất.....	43
1.2.3.4. Nhóm chỉ tiêu phản ánh thực trạng việc làm của hộ bị thu hồi đất.....	44
1.2.3.5. Nhóm chỉ tiêu thể hiện thu nhập và chênh lệch thu nhập của hộ nông dân.....	44
CHƯƠNG 3. THỰC TRẠNG VIỆC LÀM VÀ THU NHẬP CỦA HỘ NÔNG DÂN TRONG QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN CÁC KCN TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN QUẾ VÕ – TỈNH BẮC NINH.....	45

3.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu của huyện Quế Võ	45
3.1.1. Đặc điểm về điều kiện tự nhiên.....	45
3.1.1.1. Vị trí địa lý.....	45
3.1.1.2. Đặc điểm địa hình	45
3.1.1.3. Đặc điểm điều kiện đất đai	46
3.1.1.4. Đặc điểm điều kiện khí hậu - thủy văn.....	46
3.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	46
3.1.2.1. Tình hình dân số và lao động.....	46
3.1.2.2. Hạ tầng cơ sở	47
3.1.2.3 Kết quả sản xuất.....	48
3.1.3. Đánh giá chung về đặc điểm địa bàn nghiên cứu.....	49
3.1.3.1. Những thuận lợi	49
3.1.3.2. Những khó khăn.....	50
3.2. Thực trạng việc làm và thu nhập của hộ nông dân huyện Quế Võ trước và sau khi có khu công nghiệp.....	51
3.2.1. Thực trạng phát triển các KCN của huyện Quế Võ.....	51
3.2.1.1. Khái quát chung về các khu công nghiệp của huyện Quế Võ.....	51
3.2.1.2. Chính sách ưu đãi đầu tư để phát triển các khu công nghiệp của tỉnh Bắc Ninh	51
3.2.1.3. Các chính sách giải phóng mặt bằng và ổn định đời sống người dân vùng ảnh hưởng.....	52
3.2.2. Thực trạng giải phóng mặt bằng và ổn định đời sống người dân vùng ảnh hưởng	54
3.2.3. Thực trạng việc làm và thu nhập của hộ nông dân toàn huyện.....	56
3.2.4.1. Khái quát chung về các hộ điều tra	58
3.2.4.2. Biến động việc làm của hộ nông dân sau khi có KCN.....	63
3.2.4.3. Biến đổi thu nhập của hộ nông dân sau khi có KCN	74
3.2.5. Đánh giá chung về thực trạng việc làm và thu nhập cho hộ nông dân bị thu hồi đất.....	86
3.2.5.1. Một số tồn tại trong giải quyết việc làm cho hộ nông dân bị thu hồi đất	86

3.2.5.2. Nguyên nhân.....	87
CHƯƠNG 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM ĐA DẠNG HÓA VIỆC LÀM VÀ THU NHẬP CHO HỘ NÔNG DÂN TRONG QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN CÁC KCN TẠI HUYỆN QUẾ VÕ – BẮC NINH.....	91
4.1. Mục tiêu, quan điểm và định hướng đề xuất giải pháp	91
4.1.1. Quan điểm.....	91
4.1.2. Định hướng	92
4.1.3. Mục tiêu	93
4.2. Một số giải pháp nhằm đa dạng hóa việc làm và thu nhập cho hộ nông dân .	93
4.2.1. Nhóm giải pháp đối với các hộ gia đình.....	94
4.2.2. Nhóm giải pháp thuộc về cơ chế chính sách	95
4.2.2.1. Hoàn thiện việc quy hoạch đất đai và quản lý tốt kinh phí trong đền bù, hỗ trợ giải phóng mặt bằng.....	95
4.2.2.2. Đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế.....	96
4.2.2.3. Tổ chức đào tạo nghề cho hộ nông dân	99
4.2.2.4. Tăng cường các hoạt động hỗ trợ để khuyến khích người lao động tìm kiếm việc làm và phát triển sản xuất	100
4.2.2.5. Đẩy mạnh công tác xuất khẩu lao động, tăng cơ hội việc làm ngoài nước cho người lao động.....	102
4.2.2.6. Phát triển thông tin thị trường lao động, tổ chức hiệu quả sàn giao dịch việc làm vệ tinh.....	Error! Bookmark not defined.
4.2.2.7. Thành lập quỹ hỗ trợ ổn định đời sống, học tập, dạy nghề cho các hộ nông dân	Error! Bookmark not defined.
4.3. Kiến nghị và kết luận.....	103
4.3.1. Kiến nghị.....	103
4.3.1.1. Huyện Quế Võ	105
4.3.1.2. Người lao động	105
4.3.2. Kết luận.....	Error! Bookmark not defined.
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	106

DANH MỤC KÝ TỰ VIẾT TẮT

CN	: Công nghiệp
CCN	: Cụm công nghiệp
CNH	: Công nghiệp hoá
DV	: Dịch vụ
HĐH	: Hiện đại hóa
KD	: Kinh doanh
KCN	: Khu công nghiệp
KCX	: Khu chế xuất
ILO	: Tổ chức lao động quốc tế
LĐ	: Lao động
NN	: Nông nghiệp
SX	: Sản xuất
SL	: Số lượng
TD	: Tiêu dùng
TSCĐ	: Tài sản cố định
TM	: Thương mại
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng	Nội dung	Trang
Bảng 3.1	Thực trạng việc làm và thu nhập của hộ nông dân toàn huyện	55
Bảng 3.2	Những thông tin chung về nhóm hộ điều tra	57
Bảng 3.3	Điều kiện sản xuất kinh doanh của nhóm hộ điều tra	59
Bảng 3.4	Tình hình dân số, lao động của các nhóm hộ điều tra	59
Bảng 3.5	Trình độ văn hóa của nhóm hộ điều tra trong độ tuổi	61
Bảng 3.6	Phân bổ sử dụng lao động trước và sau khi có KCN của nhóm hộ điều tra	63
Bảng 3.7	Biến động về số người có việc làm giữa các nhóm hộ điều tra	68
Bảng 3.8	Thay đổi thời gian làm việc của lao động trong hộ điều tra	70
Bảng 3.9	Thu và các nguồn thu của nhóm hộ điều tra trước khi có KCN	73
Bảng 3.10	Thu và các nguồn thu của nhóm hộ điều tra sau khi có KCN	74
Bảng 3.11	Thu và các nguồn thu của nhóm hộ điều tra trước và sau khi có KCN	78
Bảng 3.12	Các khoản chi của của nhóm hộ điều tra trước khi có KCN	81
Bảng 3.13	Các khoản chi của của nhóm hộ điều tra sau khi có KCN	81
Bảng 3.14	Biến động chi và các khoản chi của nhóm hộ điều tra trước và sau khi có KCN	83
Bảng 3.15	Biến động thu nhập thực tế của nhóm hộ điều tra	85
Bảng 4.1	Dự kiến cơ cấu kinh tế trong những năm tới	97

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ	Nội dung	Trang
3.1	Kết quả điều tra ý kiến của người dân về chính sách đền bù	52
3.2	Kết quả điều tra ý kiến của người dân về chính sách hỗ trợ sản xuất	53
3.3.	Kết quả điều tra ý kiến của người dân về chính sách hỗ trợ việc làm	54
3.4	Cơ cấu các nguồn thu của nhóm hộ điều tra trước khi có KCN	74
3.5	Cơ cấu các nguồn thu của nhóm hộ điều tra sau khi có KCN	75
3.6	Biến động tổng chi trong nhóm hộ điều tra	84
3.7	Biến động thu nhập thực tế trong nhóm hộ điều tra	86